

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu

Pavel Stríž

CSTUG členem CrossRef

Zpravodaj Československého sdružení uživatelů TeXu, Vol. 20 (2010), No. 1-2, 129–131

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/150005>

Terms of use:

© Československé sdružení uživatelů TeXu, 2010

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Tato zpráva redakce Zpravodaje shrnuje práva, potenciál a povinnosti plynoucí ze vstupu do asociace nakladatelů CrossRef, <http://crossref.org/>.

Vstup do asociace

Redakce Zpravodaje a výbor ČSTUG se snaží dlouhodobě zatraktivnit publikování ve Zpravodaji autorům s cílem zajistit kvalitní a pravidelný přísun četby členské základně a sdílení zkušeností ze světa T_EXu a typografie. Jednou z možností je otevření se Zpravodaje z hlediska šíření metadat článků. V odborných časopisech všech oborů je to zaběhlý standard.

Existuje řada místních i světových databází, které se touto činností zabývají. S řadou z nich jste se jistě setkali, když jste vyhledávali informace v katalogích knihoven. Jistý ucelený přehled dává např. on-line databáze univerzitní knihovny ve Zlíně, viz <http://www.knihovna.utb.cz/czech/database/new/>.

Nejen velikost indexní databáze byla brána v úvahu. Snažili jsme se vybrat takovou databázi, která je ve světě všeobecně uznávána, disponuje možnostmi automatizace při odesílání metadat, je stabilní a má možnost technické podpory.

Vybrali jsme databázi SCOPUS, kde více než roční evaluace Zpravodaje běží, a databázi článků s příznakem DOI. V současné chvíli je šest poskytovatelů (registračních agentur), jedna z největších spadá pod asociaci CrossRef.

Byla zmíněna zkratka DOI (Digital Object Identifier; <http://www.doi.org/>). Jedná se o elektronický identifikátor, který může poukazovat na knihu, kapitolu v knize, časopis, číslo časopisu, článek, výsek článku, či i elementy jako je tabulka, obrázek či mapa. Česká Wikipedie hovoří:

„DOI je komerční centralizovaný systém pro identifikaci autorsky chráněných děl přístupných v digitální podobě, jako jsou např. články z vědeckých sborníků.

Povinnou součástí DOI jsou metadata, což je podstatná výhoda, protože samotné dílo nemusí být uživateli (z licenčních důvodů) dostupné.“

Ve světě knih bychom to mohli přirovnat k ISBN, ve světě periodik k ISSN a ve světě internetu k URL. Výhodou DOI však zůstává, že správa a aktualizace metadat zůstává na straně nakladatele. Neměnné je jednou přidělené DOI.

Přínosy čtenářům Zpravodaje

Kdykoliv, kdy čtenář zahlédne DOI, stačí jej zapsat v internetovém prohlížeči. Např. u „doi: 10.1000/182“, podobně jako jsme zvyklí psát `http://` nebo `ftp://`, zapíšeme `http://dx.doi.org/10.1000/182`. To nás nasměruje na příslušnou webovou stránku. U článků to může znamenat, že nalezneme doplňkové soubory, videa či další artefakty, které nelze přímo získat na papíře. U mnoha časopisů lze hned nebo s jistým zpožděním najít plné verze článků.

Jak vidíme, identifikátor lze snadno připsat k článkům či jej lze užívat jako běžný URL odkaz.

Odkaz na identifikátor DOI má tyto tři části:

- `http://dx.doi.org/` je webový server, kde jsou metadata uložena a lze v nich vyhledávat, více viz `http://crossref.org/guestquery/`. Zde bude redakce provádět správu nástroji vytvořenými asociací CrossRef.
- 10.1000 je v tomto případě prefix (předpona) konkrétního nakladatele. Tento prefix je přidělen CrossRef při vstupu do asociace a je neměnný. Je to podobné, jako dostává prefix nakladatel při využívání ISBN.
- 182 je jednoznačný identifikátor, který přiřadí nakladatel článku, knize, obrázku atd. Za nekonfliktnost odpovídá redakce, potažmo nakladatel.

U článků, vybraných přetisků a překladů budeme moci první přidělená DOI nalézt pravděpodobně již od čísla Zpravodaje 4/2010. Možná i dřív... :-)

Když bude DOI přiděleno, najdete v seznamu literatury najdete tyto identifikátory u jednotlivých citovaných publikací, pokud jim byl námi (ČSTUG) nebo jiným časopisem dříve přiřazen.

Přínosy autorům článků

Hlavní přínos je snazší dostupnost vašich myšlenek, nápadů a zkušeností. Přiřazením DOI se metadata vašeho článku dostávají do mezinárodně uznávané databáze a redakce webové stránky spravuje a dle potřeby udržuje aktuální.

Identifikátor DOI bude umístěn pod abstraktem nad nebo pod klíčovými slovy. To zrealizuje redakce při dokončování článků a kompletaci čísla Zpravodaje.

Kde však redakce bude motivovat autory je, aby si zkontrolovali, zda-li neexistuje přidělené DOI u citovaných zdrojů. Ze začátku jich asi mnoho nebude, ale s přiřazenými DOI článkům Zpravodaje se frekvence bude zvyšovat. Jak jsme si totiž všimli, autoři poměrně často citují starší články Zpravodaje. To je chvályhodné a navýsost poctivé.

V principu se tedy nejedná o nic jiného než o běžnou citaci rozšířenou o DOI. Ukázka by mohla vypadat:

Řehůřek, Radim; Sojka, Petr: Automated Classification and Categorization of Mathematical Knowledge. In *Lecture Notes in Computer Science, Intelligent Computer Mathematics*, S. Autexier et al. (Eds.): AISC/Calculemus/MKM 2008, LNAI 5144, pp. 543–557. Springer-Verlag Berlin, Heidelberg, 2008. ISBN 978-3-540-85109-7. DOI: 10.1007/978-3-540-85110-3_44.

Zkuste! http://dx.doi.org/10.1007/978-3-540-85110-3_44

Povinnosti redakce

Povinnosti budou především na bedrech redakce.

Od dodávání a správy metadat, přiřazení DOI jednotlivým článkům, přetiskům a překladům až po kontrolu DOI v referencích došlých článků.

Další nemalou povinností bude rozšíření informací o jednotlivých člancích na webu <http://bulletin.cstug.cz/>, především o citovanou literaturu. A zajištění, že s vydáním Zpravodaje bude k němu mít v elektronické podobě přístup asociace CrossRef pro kontrolní účely.

Vystoupení z asociace

Jak bylo zmíněno, členství v asociaci CrossRef je placené. Roční poplatek je USD 275 a každý článek opatřený DOI je zpoplatněn jedním dolarem. Článkům z roku 2007 a starším lze zpětně přidělit DOI s poplatkem USD 0,15. Poplatky za sdružení hradí anonymní sponzor.

Vystoupit z asociace lze písemně (předseda ζ TUG) s lhůtou tři měsíců a s povinností spravovat nebo alespoň udržovat již přidělená DOI.

Shrnutí

Doufáme, že tento krok pomůže šířit povědomí o $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ u, Zpravodaji i sdružení ζ TUG jako takovém. Věříme, že v dlouhodobém horizontu postupně nalákáme potenciální zahraniční autory s pravidelným přísunem pro čtenářskou obec zajímavých článků.

Musíme si totiž uvědomit, že Zpravodaj není takový magnet jako například TUGboat, proto musíme vyvinout větší úsilí k zajištění existence našeho časopisu. Čas ukáže, jestli se tento krok daří naplnit. V opačném případě lze z členství u CrossRef vystoupit a zkusit cestu jinou.

*Za redakci a výbor Pavel Stříž
zpravodaj@cstug.cz*